

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/112/2024
Identifikačné číslo spisu:	6120419304
Dátum vydania rozhodnutia:	17.12.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6120419304.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ S. N., narodený XX. Z. XXXX, N. B. XXXXX/XXXXX, S. XV Z. N., G., 2/ O. M. Z., narodený XX. V. XXXX, O. V. XXXX/XXXX, S. XR S. N., G., a 3/ G. V. Z., narodená XX. O. XXXX, J. Xrd Z. XXX-XXX, S. XA D. S. N., G., zastúpených spoločnosťou JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., s. r. o., Košice, Kováčska 28, IČO: 52 858 774, proti žalovanému mestu Košice, Košice, Trieda SNP 48/A, IČO: 00 691 135, o zaplatenie 65 770 eur s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K2-10C/92/2020, pôvodne Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 10C/92/2020, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. marca 2024 sp. zn. 9Co/48/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 20. marca 2024 sp. zn. 9Co/48/2022 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Uznesenie Mestského súdu Košice z 25. júna 2024 č. k. K2-10C/92/2020-314 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. apríla 2022 č.k. 10C/92/2020-219 žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcom spoločne a nerozdielne 65 770 eur s úrokmi z omeškania 5 % p. a. od 7.11.2020 do zaplatenia do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a žalobcom proti žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

1.1. Vychádzal zo zistenia, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi špecifikovaných pozemkov lokality N. C. so zadaným funkčným využitím územia ako verejná zeleň, žalované mesto k 1.5.1991 do vlastníctva prebralo o.i. aj N. C. o rozlohe 11,4245 ha. S námietkou žalovaného, že na sporných pozemkoch nie sú plochy využívané verejnosťou na rekreáciu, sa vysporiadal konštatovaním, že sporné pozemky sú súčasťou verejného priestranstva s využitím územia ako verejnej zelene v bytovej zástavbe, sú prístupné neobmedzenému okruhu užívateľov a spĺňajú preto znaky verejného priestranstva. Vzhľadom na absenciu vzájomného zmluvného vzťahu medzi žalobcami a žalovaným, ktorý tohto by oprávňoval sporné pozemky užívať, pri zvažovaní, či žalobcovia voči žalovanému (ne)majú nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 123, § 488, § 489, § 451 a § 458 OZ) alebo či k sporným

pozemkom v prospech žalovaného na základe zákona č. 66/2009 Z.z. k 1.7.2009 (ne)vzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom o. i. je držba a užívanie pozemku pod stavbou, výkladom § 1 ods. 1 a ods. 2 v spojení s § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. dospel k záveru, že vzhľadom na to, že v prípade pozemkov v lokalite N. C. ide o verejnú zeleň, k sporným pozemkom právo zodpovedajúce vecnému bremenu zo zákona nevzniklo a žalobcom preto svedčí nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia získaného na ich úkor plnením bez právneho dôvodu. Uzavrel preto, že bezdôvodné obohatenie žalovaný je povinný žalobcom vydať v zmysle zásad o bezdôvodnom obohatení, ustanovených v § 451 a nasl. OZ. Žalovaný uplatnenú námietku premlčania konštatovaním, že žaloba za žalované obdobie 6.11.2018 - 5.11.2020 na súde bola uplatnená dňom 6.11.2020, t. j. v rámci plynutia subjektívnej dvojročnej premlčacej doby ustanovenej v § 107 ods. 1 OZ, posúdil ako nedôvodnú. Pri určení výšky bezdôvodného obohatenia vychádzal zo znaleckého posudku č. 56/2015 znalca L. O. Š. (hodnota nájmu 5 eur/rok/m²), výška bezdôvodného obohatenia žalovaného na výmeru 6577 m² predstavuje 32 885 eur/rok a za žalované obdobie preto 65 770 eur. Vychádzajúc z predžalobnej výzvy z 5.11.2020 na plnenie (§ 563 OZ), mestu doručenej ešte v ten istý deň uzavrel, že žalovaný s plnením svojho peňažného záväzku je v omeškaní, od 7.11.2020 do zaplatenia žalobcom popri plnení preto priznal aj úroky z omeškania v zákonnej výške 5 % p. a. (§ 517 ods. 2 OZ, § 3 NV SR č. 87/1995 Z. z.). Rozhodnutie o trovách konania aplikujúc § 255 ods. 1 CSP odôvodnil plným úspechom žalobcov v spore.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom z 20. marca 2024 sp. zn. 9Co/48/2022 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalobcom priznal nárok na plnú náhradu trov odvolacieho konania, považujúc odvolanie žalovaného za nedôvodné a napadnuté rozhodnutie vecne správne, i keď z iných dôvodov. Odvolací súd poukázal na závery NS SR vo veci sp. zn. 1Cdo/44/2010 (R 40/2013) v súvislosti s viazanosťou súdu posúdením hmotnoprávneho vzťahu sporových strán v inom súdnom konaní v nadväznosti na vtedajší § 159 ods. 3 OSP (teraz § 230 CSP), pokiaľ ide o iný (nie ten istý) nárok (predmet konania), zásadne platí, že ak v skončenom konaní medzi sporovými stranami právoplatným súdnym rozsudkom došlo k vyriešeniu hmotnoprávneho vzťahu, z ktorého aj tento (nový) nárok (neidentický s predmetom skončeného konania) sa odvodzuje, súd v tomto ďalšom (novom) civilnom sporovom konaní pri zodpovedaní predbežnej otázky (ktorá právoplatným súdnym výrokom sa už vyriešila ako vec sama) týmto vyriešením je viazaný, t. j. nesmie preto vychádzať z iného záveru o neexistencii uloženej povinnosti na peňažné plnenie (nároku) medzi tými istými stranami, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté. Raz vydané právoplatné rozhodnutie je zásadne nezmeniteľné a záväzné; takéto rozhodnutie sa stáva vynutiteľným (je exekučným titulom) a je záväzné aj v inom konaní tých istých strán; právne vzťahy ním vyriešené je možné spochybniť len právne kvalifikovaným spôsobom - mimoriadnymi opravnými prostriedkami (odhliadnuc v tejto spojitosti od prípadnej osobitosti u tých rozhodnutí, u ktorých je prípustná zmena, keď došlo k zmene pomerov).

2.1. Zo skutkových tvrdení žalobcov v žalobe v spojení s listinnými dôkazmi k nej priloženými vyplynulo, že v súdnych sporoch vedených pod sp. zn. 13C/917/1999, 43C/64/2008, ale aj v sporoch pod sp. zn. 41C/688/2015 a 25C/52/2018 v spojení s rozsudkami odvolacieho súdu v konaniach sp. zn. 2Co/103/2017 a 2Co/249/2019 bývalým Okresným súdom Košice II žalobcom, resp. právnenému predchodcovi žalobcu 1/ bol právoplatne prisúdený peňažný nárok týkajúci sa bezodplatného užívania sporných pozemkov v ich podielovom spoluvlastníctve žalovaným, na ktorých tento nelegálne zriadil verejné priestranstvo vo forme verejnej zelene, tzv. N. C., a to titulom bezdôvodného obohatenia za iné žalované obdobie. Predmetom tohto konania pritom je uplatnenie nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia v tej istej veci, len za ďalšie žalované obdobie. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu a po zistení existencie predchádzajúcich právoplatných vyhovujúcich rozsudkov súdu na peňažné plnenie o tom istom hmotnoprávnom vzťahu tých istých sporových strán, mal za to, že na daný prípad sa vzťahujú zákonné ustanovenia § 194 ods. 1 a ods. 2, § 228 ods. 1 a § 230 CSP. Ak teda otázka bezdôvodného obohacovania žalovaného, na ktorého podľa zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí N. C. prešiel do jeho vlastníctva, na úkor žalobcov ako podielových spoluvlastníkov sporných pozemkov medzi sporovými stranami bola riešená a v prospech žalobcov právoplatne, a to aj za obdobie po nadobudnutí účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. (po 1. júli 2009) vyriešená v súdnych

konaniach vedených na bývalom Okresnom súde Košice II, z existencie týchto právoplatných rozsudkov súdu vyplýva otázka, ktorá pre správne rozhodnutie v teraz posudzovanej veci je podstatnou (rozhodujúcou) a treba sa ňou preto zaoberať a tou je otázka prejudiciality spojená s týmito skoršími rozsudkami súdu. Uvedené rozsudky súdov oboch inštancií v týchto veciach (ich výroky) sú právoplatné, pre už zmienených adresátov účinkov ich záväznosti záväzné, t. j. takto prejudiciálne vyriešený vzťah medzi nimi nemôže byť riešený inak. Je preto nespochybniteľné, že týmito rozsudkami vydanými v týchto iných súdnych konaniach je právoplatne, nezmeniteľne a pre uvedených adresátov záväzne vyriešená otázka (hmotnoprávny vzťah), že bezodplatným užívaním sporných pozemkov v podielovom spoluvlastníctve žalobcov žalovaným dochádza k jeho bezdôvodnému obohacovaniu na úkor žalobcov, súd bol preto povinný rozhodnúť takisto aj v tomto prejednávacom spore tých istých subjektov za ďalšie žalované obdobie ako o nároku zo zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie. So zreteľom na uvedené niet dôvodu a v zmysle citovanej ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít dokonca ani nemožno nanovo posudzovať, ako v konaní sa toho domáha odvolateľ, či k sporným pozemkom v podielovom spoluvlastníctve žalobcov účinnosťou zákona č. 66/2009 Z. z. (k 1.7.2009), prípadne (ne)vzniklo právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom o. i. je aj držba a užívanie sporných pozemkov pod plochou verejnej zelene, či žalobcom za toto prípadne patrí opakovaná alebo jednorazová peňažná náhrada, a to ani pokiaľ súdy v týchto právoplatne skôr skončených sporoch danú otázku hmotnoprávneho vzťahu sporových strán prípadne neposúdili ani správne ako bezdôvodné obohatenie - vzhľadom na záväznosť právoplatného rozsudku súdu uvedená otázka je právne irelevantná. Odvolací súd napadnutý rozsudok postupom podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, a to aj v závisiacom výroku o trovách konania. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP aplikujúci zásadu úspechu strany v spore ustanovenú v § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP. Navrhoval, aby dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu, aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie.

3.1. Dovolateľ považuje napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za nesprávne, a to z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, kedy rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené (ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP), keďže odvolací súd nesprávne právne posúdil skutočnosti (právne otázky), ktorých riešenie malo následne vplyv na rozhodnutie vo veci samej, a teda: 1/ či vecné bremeno podľa ust. § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“) vzniká aj k pozemkom, na ktorých sa nachádzajú plochy verejnej zelene v zmysle ust. § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z.; 2/ či právne posúdenie nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia za určité žalované obdobie je záväzné aj pre rozhodnutie súdu o nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatneného v neskoršom súdnom konaní medzi tými istými stranami sporu vo vzťahu k tej istej nehnuteľnosti za ďalšie žalované obdobie, pokiaľ dôkazy predložené v neskoršom súdnom konaní opodstatňujú odlišné právne posúdenie uplatneného nároku. Dovolateľ považuje napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za nesprávne aj z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, kedy rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP), keďže s ohľadom na vykonané dôkazy, ktoré opodstatňujú právne posúdenie nároku žalobcov ako nároku na náhradu za zákonom zriadené vecné bremeno, je súdom priznaná náhrada na opakovanú náhradu v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrenou v rozsudku sp. zn. 7Cdo 26/2014 zo dňa 24.03.2015, ako aj v rozsudku sp. zn. 3Cdo 49/2014 zo dňa 14.04.2016, na ktorú najvyšší súd poukazuje aj v uznesení sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020 a v uznesení sp. zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.08.2019.

3.2. Dovolateľ argumentoval tým, že žalobou uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za užívanie cudzej nehnuteľnosti za určité časové obdobie má povahu samostatného nároku a je preto potrebné, aby súdy rozhodujúce o takýchto nárokoch posudzovali každý nárok (uplatnený za odlišné obdobie) samostatne, čo do základu aj výšky. Pokiaľ teda súd v konaní o zaplatení náhrady za

neoprávnené užívanie pozemku posúdi právny vzťah medzi stranami sporu ako vzťah vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia za určité časové obdobie vymedzené v žalobe, nemožno takéto právne posúdenie bez ďalšieho považovať za trvalé vyriešenie hmotnoprávneho vzťahu strán sporu, majúce prejudiciálny účinok na budúce súdne rozhodnutia, v ktorých súdy posudzujú právny vzťah strán sporu za iné časové obdobie. V prejednávanej veci bolo zo strany dovolateľa predložených viacero listinných dôkazov (nepredložených v predchádzajúcich právoplatne skončených súdnych konaniach, na ktoré v odôvodnení napadnutého rozsudku poukázal odvolací súd), z ktorých je zrejmé, že v prípade hmotnoprávneho vzťahu strán sporu sa nejedná o vzťah vyplývajúci z bezdôvodného obohatenia a že právnym titulom žalovaného na užívanie sporných nehnuteľností vo vlastníctve žalobcov je právo zodpovedajúce vecnému bremenu zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z.

3.3. Dovolateľ sa nestotožnil s právnym posúdením prejednávanej veci súdom prvej inštancie a odvolacím súdom, v zmysle ktorého právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa zákona č. 66/2009 Z. z. vzniklo iba k pozemkom pod stavbami uvedenými v ust. § 1 ods. 1 cit. zákona a nie k pozemkom, na ktorých sa nachádza cintorín, športový areál alebo verejná zeleň, uvedeným v ust. § 1 ods. 2 predmetného zákona, pričom k pozemkom podľa ust. § 1 ods. 2 zákon č. 66/2009 Z. z. rieši len usporiadanie vlastníckych vzťahov a nie zriadenie zákonného vecného bremena. Takúto argumentáciu je podľa dovolateľa potrebné považovať za nesprávnu a v rozpore so zákonom. Z obsahu dôvodovej správy k zákonu č. 66/2009 Z. z. je zrejmé, že cieľom tohto zákona je usporiadať doteraz neusporiadané vlastnícke vzťahy k pozemkom pod stavbami, ktoré boli delimitované na obce a vyššie územné celky v rámci reformy verejnej správy. Primerane podľa tohto zákona budú môcť byť usporiadané aj pozemky, na ktorých sa nachádza cintorín, športový areál vo vlastníctve obce alebo verejná zeleň, keďže podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov obce pri výkone samosprávy zabezpečujú, okrem iného, aj správu a údržbu verejnej zelene, výstavbu, údržbu a správu športových zariadení a obecného cintorína. Dovolateľ považuje za nelogické, aby zákonodarcia v rámci zákona č. 66/2009 Z. z. prijal úpravu vo forme vecného bremena len k objektom uvedeným v ust. § 1 ods. 1 cit. zákona a objekty podľa ust. § 1 ods. 2 tohto zákona by z takejto úpravy vylúčil, keďže svojou podstatou sa v praxi jedná o totožné situácie a rozdielny prístup k nim nemožno podľa dovolateľa racionálne odôvodniť.

4. Žalobcovia sa k dovolaniu žalovaného vyjadrili písomne, navrhli ho ako nedôvodné odmietnuť, resp. zamietnuť, uplatniac si náhradu trov dovolacieho konania. Rozhodnutia súdov nižších inštancií považujú za vecne správne a námietky dovolateľa za nedôvodné. Podľa žalobcov je potrebné uplatnený nárok posúdiť ako nárok titulom bezdôvodného obohatenia v zmysle § 452 OZ, pričom neprichádza do úvahy aplikácia ustanovení zákona č. 66/2009 Z. z., nakoľko v predmetnom spore ide o náhradu za užívanie parciel, na ktorých je N. C., t.j. verejná zeleň a nie stavby, preto nemohlo k nim vzniknúť vecné bremeno. Pokiaľ ide o záväznosť predchádzajúcich právoplatných rozhodnutí o priznaní náhrady za užívanie za iné časové obdobia, odvolací súd správne aplikoval ust. § 194, § 228 a § 230 CSP, s poukazom na judikát R 40/2013.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je nielen prípustné ale aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých

môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

10. Dovolateľ v podanom dovolaní uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

11. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP má byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má teda len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 433 a § 432 ods. 2 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

12. Najvyšší súd konštantne uvádza vo svojich rozhodnutiach, že právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Z uvedeného vyplýva rozsah, ale aj obsah dôvodov, ktoré musí dovolateľ uplatniť. Dovolací dôvod preto dovolateľ musí vymedziť tak, že uvedie ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť práve tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. K prvej právnej otázke, či vecné bremeno podľa ust. § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniká aj k pozemkom, na ktorých sa nachádzajú plochy verejnej zelene v zmysle ust. § 1 ods. 2 tohto zákona, dovolací súd poukazuje na to, že odvolací súd túto právnu otázku vôbec neriešil (por. ods. 23 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), nakoľko základom jeho potvrdzujúceho rozhodnutia bol právny záver o prejudiciálnej záväznosti predchádzajúcich právoplatných rozhodnutí v zmysle § 194 a § 228 ods. 1 CSP. Ako už bolo uvedené, relevanciu môže mať len taká právna otázka, na riešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, inak povedané, neprípustná je taká právna otázka, ktorú odvolací súd neriešil a ktorá netvorila ratio decidendi jeho rozhodnutia. Z rovnakých dôvodov je

neprípustná námietka odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP), pri právnom posúdení nároku žalobcov ako nároku na opakovanú náhradu za zákonom zriadené vecné bremeno, namietajúc rozpor s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyjadrenou v rozsudku sp. zn. 7Cdo 26/2014 zo dňa 24.03.2015, ako aj v rozsudku sp. zn. 3Cdo 49/2014 zo dňa 14.04.2016, na ktorú najvyšší súd poukazuje aj v uznesení sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020 a v uznesení sp. zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.08.2019. Odvolací súd totiž svoje rozhodnutie založil na úplne inom právnom posúdení, tak ako už bolo uvedené vyššie.

14. Rozhodujúcou právnou otázkou tvoriacou základ právneho posúdenia odvolacím súdom, ktorú zároveň riadne vymedzil aj dovolateľ, bolo, či právne posúdenie nároku ako nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia za určité žalované obdobie je záväzné aj pre rozhodnutie súdu o nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatneného v neskoršom súdnom konaní medzi tými istými stranami sporu vo vzťahu k tej istej nehnuteľnosti za ďalšie žalované obdobie, pokiaľ dôkazy predložené v neskoršom súdnom konaní opodstatňujú odlišné právne posúdenie uplatneného nároku.

15. V rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola takto formulovaná právna otázka riešená z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 CSP, bola však predmetom posudzovania z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, a to v rozhodnutí z 28. novembra 2024 sp.zn. 5Cdo/161/2023. V tomto rozhodnutí sa dovolací súd vyjadril k otázke aplikácie § 194 a § 228 ods. 1 CSP, pričom formuloval nasledovné závery, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožňuje aj vec prejednávajúci senát.

15.1. V zmysle ustanovenia § 194 CSP prejudicialita v civilnom procese môže byť za určitých zákonom ustanovených okolností založená na tom, že právoplatný (skorší) rozsudok je pre určitý okruh subjektov záväzný. Súd je v prebiehajúcom spore viazaný výrokom právoplatného rozhodnutia súdu, ktorý je záväzný pre všetky strany prebiehajúceho sporu. Záväznosť výroku súdneho rozhodnutia je však potrebné chápať largo sensu. Súdne rozhodnutie je záväzné vo výroku, čím sa na tento účel rozumie skutkové a právne posúdenie procesného nároku súdom. Subjektívna záväznosť právoplatného rozsudku znamená, že ním ustálený súkromnoprávny vzťah nemôže byť v inom spore medzi totožnými stranami vyriešený odlišne (res iudicata). O rovnakú vec ide vtedy, ak v neskoršom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom bolo už v inom konaní právoplatne rozhodnuté a týka sa rovnakého predmetu konania a rovnakých osôb. Záväznosť a nezmeniteľnosť rozhodnutia spôsobuje tzv. prekážku právoplatne rozhodnutej veci (impedimentum rei iudicatae), čo znamená, že o tej istej veci, o ktorej sa už právoplatne rozhodlo, nemožno rozhodovať opäť. Ide o procesné vyjadrenie ústavnoprávnej zásady ne bis in idem, teda nikdy nie dvakrát o tej istej veci. V zmysle konštantnej judikatúry ide o prekážku právoplatne rozhodnutej veci i v prípade, ak skutok vymedzený žalobou bol súdom posúdený inak, nesprávne či neúplne (napr. ak súdom bol právny vzťah posúdený ako zmluvný napriek tomu, že išlo o vzťah zo zodpovednosti a pod.).

15.2. Naopak o prekážku právoplatne rozhodnutej veci nejde v prípadoch, ak súd určitú otázku v konaní posúdil prejudiciálne. Prejudiciálna otázka a jej posúdenie nesmie byť nikdy poňaté do výroku súdneho rozhodnutia, a keďže výrok súdneho rozhodnutia je jedinou časťou rozsudku, ktorá nadobúda právoplatnosť, prejudiciálne posúdená otázka, ktorá sa prejavuje iba v odôvodnení rozsudku, nemôže tvoriť prekážku právoplatne rozhodnutej veci (porovnaj aj rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2MCdo/2/2014 z 30. októbra 2014). Dovolací súd akcentoval tú skutočnosť, že výrok o splnení povinnosti nemôže mať účinok na prejudiciálne posúdenie (určenie) existencie alebo neexistencie práva, ktoré determinuje výrok o plnení. Výrok o splnení povinnosti tak je prekážkou veci rozsúdenej len voči iným (ďalším) potenciálnym výrokom o splnení povinnosti vyplývajúcej z totožného skutkového základu medzi tými istými subjektami, nie voči neexistujúcemu meritórному určeniu determinujúceho práva. Nie je rozumne mysliteľné a nijako logicky vyvoditeľné z výroku o plnení dospieť k neexistujúcemu výroku o určení (a vice versa) - ak právoplatnosť môže nadobudnúť iba výrok rozhodnutia, nie je možné hovoriť o existencii prekážky veci rozsúdenej vo vzťahu k neexistujúcemu výroku. Z výroku, že žalovaný je povinný plniť žalobcovi určitú peňažnú sumu, nie je možné nijako rozumne vyvodiť výrok o platnosti určitého právneho úkonu či (ne)existencii práva. Dovodzovať tieto závery z odôvodnenia

rozsudku je rovnako nesprávne, pretože účinky spojené s materiálnou právoplatnosťou môže nadobudnúť iba a výlučne enunciat rozsudku, nie jeho odôvodnenie. Z tohto dôvodu uvedený výrok netvorí prekážku res iudicata a ani nie je takým rozhodnutím, ktorým by bol v dôsledku prejudiciality súd viazaný pri meritórnom alebo prejudiciálnom posudzovaní tejto otázky. Posúdenie predbežnej otázky sa nemôže v žiadnom prípade vyjadriť formou výroku, ale môže sa prejaviť len v spôsobe rozhodnutia o návrhu vo veci samej a možno ho uviesť len v odôvodnení rozhodnutia (R 61/1965). Aby však takéto posúdenie bolo záväzné, otázka, ktorá je predbežnou otázkou v novom ďalšom konaní, musela byť v predchádzajúcom súdnom konaní právoplatne skončenom priamym predmetom sporu a musela byť posúdená vo výroku rozsudku. Právne posúdenie predbežnej otázky v odôvodnení rozhodnutia nemôže predurčovať hmotnoprávny stav pre rozhodnutie, ktoré ešte súdom nebolo vydané, pretože by tým dochádzalo k obmedzeniu subjektívneho hmotného práva žalobcu a jeho výkonu. Súd je teda viazaný iba výrokom rozsudku, nie jeho odôvodnením. Pre súd je záväzné posúdenie predbežnej otázky uskutočnené v inom konaní medzi totožnými účastníkmi, ak ide o otázku riešenú vo výroku rozhodnutia, t. j. otázku, ktorá bola predmetom konania, pričom riešenie ostatných otázok, s ktorými sa súd musel v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadať, nie je pre súd v inej veci záväzné. V zmysle konštantnej judikatúry a riadiac sa zásadami prejudiciality a viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní, ak bola medzi účastníkmi s konečnou platnosťou vyriešená otázka hmotnoprávneho vzťahu, súd v inom (novom) súdnom konaní nemôže posudzovať danú otázku inak, pričom je viazaný iba výrokom rozhodnutia, nie jeho odôvodnením.

15.3. Materiálna právoplatnosť sa vzťahuje iba na výrok rozhodnutia pričom odôvodnenie slúži ako prostriedok výkladu výroku, pokiaľ ide o porušenie princípu právnej istoty, je ťažké hovoriť o dôvodnosti takejto argumentácie. Je potrebné zdôrazniť, že hoci z legitímnych očakávaní v pomere k rozhodnutiam možno správne predpokladať určitú istotu strán konania, že o ich veci bude rozhodnuté obdobne ako vo veci skutkovo a právne podobnej, legitímne očakávania sa nedajú absolutizovať. Nemožno vždy nemennosť legitímne očakávať tam, kde je súdu daná právomoc zaujať nový názor v istej právnej otázke. Judikatúra je živý, v čase a živote spoločnosti sa vyvíjajúci organizmus. Je bežné a často aj žiaduce, keď súdy postupným vyhľadávaním práva naplňajú novým obsahom existujúce pojmy.

15.4. Citované rozhodnutie bolo predmetom prieskumu Ústavným súdom SR, ktorý uznesením z 11. júna 2025 sp.zn. II. ÚS 352/2025 odmietol ústavnú sťažnosť, pričom vyhodnotil ako ústavne udržateľný záver najvyššieho súdu, v zmysle ktorého súd nemôže v inom súdnom konaní posudzovať otázku hmotnoprávneho vzťahu, ktorá bola medzi stranami sporu s konečnou platnosťou vyriešená v predchádzajúcom konaní, inak, avšak je viazaný iba výrokom rozhodnutia, t. j. pre súd je záväzné posúdenie predbežnej otázky uskutočnené v inom konaní medzi totožnými sporovými stranami, ak ide o otázku, ktorá bola predmetom konania a je obsiahnutá vo výroku rozhodnutia, pričom riešenie ostatných otázok, s ktorými sa súd musel v odôvodnení svojho rozhodnutia vysporiadať, nie je pre súd v inej veci záväzné. Uvedený právny záver je v línii s právnym názorom vysloveným ústavným súdom vo veci sp. zn. I. ÚS 171/2021 a najvyšším súdom v uznesení sp. zn. 1Cdo/44/2010 publikovanom ako judikát R 40/2013, ktorých aplikácie na vec sa sťažovateľka domáhala a podľa ktorých prejudicialita súdneho rozhodnutia znamená, že súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 228 CSP. Ako však explicitne vyplýva zo spomínaného judikátu a implicitne z označeného rozhodnutia ústavného súdu a ako vyčerpávajúco objasnil aj najvyšší súd v napadnutom rozsudku, pod právoplatným rozhodnutím je potrebné rozumieť právoplatný výrok súdneho rozhodnutia. Právny záver najvyššieho súdu, ktorý nevidel porušenie princípu legitímnych očakávaní v tom, že všeobecné súdy rozhodli skutkovo a právne takmer identickú vec medzi totožnými stranami sporu rozdielne, avšak rešpektujúc ustálenú judikatúru najvyšších súdnych autorít, považoval ústavný súd za ústavne akceptovateľný.

16. Ak teda odvolací súd odôvodnil potvrdenie vyhovujúceho rozsudku súdu prvej inštancie výlučne z hľadiska právneho záveru o takej aplikácii § 194 a § 228 ods. 1 CSP, z ktorých vyvodil právnú

záväznosť predchádzajúcich právoplatných rozhodnutí o plnenie aj vo vzťahu k právnemu základu nároku, a vôbec sa nezaoberal námietkou dovolateľa, že právny základ žalobcami uplatneného nároku je potrebné posúdiť inak (nie ako nárok z bezdôvodného obohatenia podľa § 452 OZ ale ako nárok na jednorazovú náhradu za vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z.), jeho rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

17. Vzhľadom na to, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci, dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP) s tým, že náprava zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu je v tomto prípade možná i postačujúca (§ 449 ods. 2 CSP).

18. Vzhľadom na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu vo veci samej bolo potrebné zrušiť aj naň nadväzujúce uznesenie Mestského súdu Košice z 25. júna 2024 č. k. K2-10C/92/2020-314 o výške náhrady trov konania, keďže išlo o rozhodnutie závislé od rozhodnutia vo veci samej (§ 439 písm. a) CSP). Závislým výrokom pritom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Povinnosťou odvolacieho súdu bude zodpovedať otázku právneho základu žalobcami uplatneného nároku, t.j. či sa jedná o nárok z bezdôvodného obohatenia podľa § 452 OZ alebo nárok na jednorazovú náhradu za vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 a 2 zákona č. 66/2009 Z. z., zohľadniac právnu argumentáciu sporových strán a ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.